

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
YVESE BOTA
přednesené dne 23. února 2016¹

Věc C-614/14

**Trestní řízení
proti
Atanasovi Ogňanovovi**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii, Bulharsko)]

„Řízení o předběžné otázce — Článek 267 SFEU — Článek 94 jednacího řádu Soudního dvora —
Obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce a povinnosti předkládajícího soudu —
Vylíčení skutkového a právního rámce — Vnitrostátní pravidlo, které ukládá předkládajícímu soudu
povinnost vyloučit se z rozhodování, pokud uvedl v rámci podání žádosti o rozhodnutí o předběžné
otázce Soudnímu dvoru vylíčení skutkového a právního rámce — Články 47 a 48 Listiny“

I – Úvod

1. Mohou podmínky, které stanoví článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu Soudního dvora v souvislosti s obsahem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, ohrozit dodržování práv zakotvených v článcích 47 a 48 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“)?
2. Je předkládající soud povinen vyloučit se z rozhodování ve věci v původním řízení, pokud v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou v dané věci podal, uvedl vylíčení skutkového a právního rámce této věci?
3. Vše nasvědčuje tomu, že takovýto závěr vyplývá v bulharském právu z použití článku 29 trestního řádu (Nakazateln procesualen kodeks, dále jen „NPK“).
4. Právě na základě tohoto ustanovení totiž státní zastupitelstvo v Sofii (Sofijska gradska prokuratura) žádalo, aby se Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) vyloučil z rozhodování z důvodu, že v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal ve věci C-554/14, Ogňanov², dosud projednávané Soudním dvorem, vyjádřil „předběžné stanovisko“ tím, že vylíčil skutkový a právní rámec zmíněné věci, a to ještě před zahájením porady ve věci, čímž porušil povinnost nestrannosti i právo A. Ogňanova na presumpci nevinny.
5. V projednávané věci má tedy Soudní dvůr objasnit otázku, zda unijní právo brání takovému pravidlu, jako je pravidlo dotčené ve věci v původním řízení.

¹ — Původní jazyk: francouzština.

² — Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, které byly podány ve výše uvedené věci a v projednávané věci, se týkají téhož sporu, o němž rozhoduje Sofijski gradski sad, a jsou k nim přednesena samostatná stanoviska.

6. Nelze popřít, že mechanismus řízení o předběžné otázce může být pro vnitrostátní soudy všech stupňů a druhů spojen s problémy nejrůznějšího typu, jež bývají často značně složité, zejména uvědomíme-li si rozdíly mezi vnitrostátními právními předpisy upravujícími úlohu soudce, jež patří ostatně mezi předpisy vyznačující se nejnižší mírou harmonizace a nejvyšší mírou rozmanitosti.
7. Z rozsáhlé judikatury, která se zabývá spoluprací mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem v oblasti řízení o předběžné otázce, jakož i z mnohých předpisů, jež tento mechanismus upravují, nicméně vyplývá, že o způsobu, jakým má být tato otázka zodpovězena, nemůže být pochyb.
8. Pokud Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) konstatoval v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané ve věci C-554/14 skutkový a právní rámec této věci, splnil tím pouze podmínky, jež stanoví článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu v souvislosti s podáním žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru, přičemž pokud jsou tyto podmínky řádně splněny, nelze mít za to, že by ohrožovaly spravedlivý proces a narušovaly základní práva účastníků řízení.
9. Od používání takového pravidla, jako je pravidlo dotčené ve věci v původním řízení, musí být tedy upuštěno.
10. Zprvce proto, že je v rozporu s hlavními podmínkami řízení o předběžné otázce, jak je definuje článek 267 SFEU a judikatura Soudního dvora a dále upřesňuje článek 94 jednacího řádu.
11. Zadruhé proto, že v konečném důsledku zbavuje bulharské trestní soudy možnosti zahájit řízení o předběžné otázce před Soudním dvorem a porušuje tím výsady, které těmto soudům přiznává Smlouva o fungování Evropské unie a judikatura Soudního dvora.
12. Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) nevyjádřil ostatně v předkládacím rozhodnutí žádné pochybnosti, které by se týkaly výkladu výše uvedených ustanovení unijního práva.
13. Zdá se, že jeho záměrem je spíše změnit způsob, jakým jsou v souvislosti s řízením o předběžné otázce chápány bulharské trestní soudy a snad dokonce i Konstitucionen sad (ústavní soud)³, a poukázat na nesoudržnost právní úpravy, která by při svém uplatnění byla způsobilá odrazovat jednotlivé bulharské trestní soudy od podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru.
14. Zdůrazňuje sice, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je pro bulharské trestní soudnictví novou záležitostí, což vyplývá z omezení stanoveného v čl. 10 odst. 1 protokolu č. 36 o přechodných ustanoveních, který je přílohou Smlouvy o fungování Evropské unie.
15. I když je ale pro bulharské trestní soudnictví institut žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce novinkou, bulharské občanskoprávní a správní soudy s ním naopak mají bohaté zkušenosti, což potvrzuje i poměrně vysoký počet předběžných otázek, jež tyto soudy podaly⁴.
16. Občanský soudní řád (Graždanski procesualen kodeks⁵) v části VII kapitole 59⁶ upřesňuje v tomto ohledu veškerá procesní pravidla použitelná na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru. Článek 630 výše uvedeného řádu, jehož předmětem je obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, v odstavci 1 stanoví, že v souladu s podmínkami stanovenými v článku 94

3 — V tomto ohledu viz Vatsov, M., „European integration through preliminary rulings? The case of the Bulgarian Constitutional Court“, *The preliminary reference to the Court of justice of the European Union by Constitutional Courts*, *German Law Journal*, sv. 16, č. 6, 2015.

4 — Pokud jde o nástin bulharské právní úpravy a praxe týkající se řízení o předběžné otázce, viz bulharská zpráva Fartunova, M., in Coutron, L., „L'obligation de renvoi préjudiciel à la Cour de justice: une obligation sanctionnée?“, Bruylant, Brusel, 2014, s. 145.

5 — Dále jen „GPK“. Anglické znění GPK je dostupné na internetových stránkách Varchoven kasacionen sad (nejvyšší kasační soud) na následující adrese: http://www.vks.bg/english/vksen_p04_02.htm#PART_SEVEN_Content of Request.

6 — Uvedená část VII je nadepsána „Zvláštní pravidla pro občanskoprávní řízení ve věcech spadajících do působnosti práva Evropské unie (účinná od 27. července 2007)“. Předmětem uvedené kapitoly 59 jsou pak „žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce“.

jednacího řádu „[ž]ádost o rozhodnutí o předběžné otázce obsahuje popis skutkových okolností sporu, použitelné vnitrostátní právo, přesný odkaz na ustanovení nebo akt, u něhož je požadován výklad nebo posouzení platnosti, důvody, z nichž se předkládající soud domnívá, že podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je nezbytné pro správné vyřešení dané věci, jakož i znění předběžné otázky“⁷.

17. Přestože jsou pravidla stanovená ve výše uvedené kapitole 59 v zásadě vyhrazena pouze pro účely občanskoprávních řízení, jsou použitelná i před správními soudy, a to na základě článku 144 správního řádu (Administrativnoprocesualen kodeks)⁸.

18. Nelze ani zdaleka tvrdit, že by požadavky kladené na obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, které vyplývají z článku 267 SFEU a článku 94 jednacího řádu, jakož i z judikatury Soudního dvora, byly vnitrostátnímu zákonodárci a tamním soudům neznámy, neboť jsou již od roku 2007, kdy Bulharská republika přistoupila k Evropské unii, jedním z právních nástrojů.

19. Přestože je tedy pochopitelné, že některé trestní soudy mohou při použití mechanismu řízení o předběžné otázce, který je pro ně novinkou, čelit určitým obtížím, nemění to nic na tom, že podmínky, které v souvislosti s podáním žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce stanoví článek 267 SFEU a dále upřesňuje článek 94 jednacího řádu, jsou totožné bez ohledu na to, zda se týkají občanskoprávních či trestních věcí. Jednací řád sice zavádí v hlavě III kapitole 3 zvláštní ustanovení pro věci spadající do prostoru svobody, bezpečnosti a práva, avšak tato ustanovení se nedotýkají povinností, jež pro předkládající soudy vyplývají z článku 94 tohoto nařízení.

20. Ve světle poznatků, jež lze v souvislosti se spoluprací mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem v oblasti řízení o předběžné otázce vyvodit z předpisů a z judikatury, nemůže být pochyb o tom, jak má znít odpověď, která bude poskytnuta předkládajícímu soudu.

21. Navrhu proto Soudnímu dvoru, aby rozhodl, že s ohledem na ustanovení obsažená v člancích 47 a 48 Listiny je třeba vykládat článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu pravidlu, jako je pravidlo dotčené ve věci v původním řízení, které ukládá předkládajícímu soudu povinnost vyloučit se z rozhodování ve věci v původním řízení, pokud v rámci své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou v dané věci podal, uvedl vyličení skutkového a právního rámce této věci.

22. Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) proto musí od používání takového pravidla upustit.

23. Kromě toho uvedu, že článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu nebrání s ohledem na institucionální a procesní autonomii členských států tomu, aby předkládající soud poté, co již Soudní dvůr vydal rozsudek, znovu vyslechl účastníky řízení a provedl nové dokazování a následně změnil konstatování, k nimž dospěl v předkládacím rozhodnutí.

7 — Volný překlad.

8 — Tento článek zavádí podpůrnou použitelnost GPK na všechny záležitosti, které nejsou upraveny zvláštními ustanoveními tohoto předpisu.

II – Skutkový a právní rámec

24. V projednávané věci byl A. Ogňanovovi, který je bulharským státním příslušníkem, uložen dánským soudem trest odnětí svobody na dobu patnácti let za zvláště závažnou krádež a za vraždu. Byl vězněn v Dánsku, a sice od 10. ledna 2012 do 1. října 2013, kdy byl na základě Úmluvy o předávání odsouzených osob, která byla podepsána ve Štrasburku dne 21. března 1983⁹, předán bulharským orgánům, aby vykonal zbytek trestu v Bulharsku. Po předání A. Ogňanova položil Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) Soudnímu dvoru tři předběžné otázky týkající se výkladu článku 17 rámcového rozhodnutí 2008/909/SVV¹⁰ (věc C-554/14).

25. Po podání těchto otázek navrhlo státní zastupitelstvo v Sofii, aby se zmíněný soud vyloučil z rozhodování ve věci v původním řízení, neboť v bodech 2 až 4 žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou v dané věci podal, vyjádřil své stanovisko ke skutkovým a právním otázkám, a to již před zahájením porady ve věci.

26. Z předkládacího usnesení podaného v projednávané věci vyplývá, že podle článku 29 NPK, tak jak jej vykládá Varchoven kasacionen sad (nejvyšší kasační soud), musí být vyjádření předběžného stanoviska ve věci samé, jež učiní soudce před vydáním konečného rozhodnutí, považováno za zvláštní případ podjatosti.

27. V případě podjatosti je soudce povinen vyloučit se z rozhodování, což znamená zaprvé, že soudce musí ukončit jednání v dané věci, zadruhé, že tato věc je přidělena jiným soudcům příslušného soudu, a zatřetí, že nově pověřený soud věc znovu projedná.

28. Pokud se soudce nevyloučí, nýbrž pokračuje v řízení a vydá konečné rozhodnutí, je toto rozhodnutí stíženo vadou, neboť bylo vydáno s „podstatnými procesními vadami“. Vyšší stupeň tedy toto rozhodnutí zruší a věc je pak třeba vrátit k novému projednání jinému soudnímu kolegiu.

29. Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) upřesňuje, že judikatura je při výkladu pojmu „podjatost“ zvláště striktní. V této souvislosti zejména uvádí, že k přezkumu dochází z moci úřední, a dokonce i zcela nevýznamné vyjádření ke skutkovým okolnostem řízení nebo jejich právní kvalifikace vede automaticky k tomu, že je dán důvod pro vyloučení soudce z rozhodování.

30. Jako příklad uvádí Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) pět rozhodnutí Varchoven kasacionen sad (nejvyšší kasační soud)¹¹, v nichž tento soud zrušil rozhodnutí soudů prvního stupně pro podjatost.

31. A konečně, z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že pokud soudce vyjádřil předběžné stanovisko, nevede to pouze k jeho vyloučení z rozhodování nebo ke zrušení jeho konečného rozhodnutí, ale i k zahájení kárného řízení proti danému soudci, a to z důvodu kárného provinění. Z bodů 2.3 a 7.4 vnitrostátního etického kodexu (Kodeks za etično povedenie) totiž vyplývá, že je soudci zakázáno se veřejně vyjadřovat k výsledku věci, jejímž projednáním byl pověřen, nebo vyjadřovat předběžné stanovisko. Bod 7.3 etického kodexu kromě toho stanoví, že soudce smí objasňovat základní právní problémy, aniž odkazuje na konkrétní skutečnosti a na jejich právní kvalifikaci.

32. V projednávaném případě přitom předkládající soud položením předběžných otázek ve věci C-554/14 veřejně a oficiálně vyjádřil předběžné stanovisko ke konkrétním skutkovým okolnostem věci.

9 — Tato úmluva je dostupná na internetových stránkách Rady Evropy. Ratifikovalo ji 64 států a vstoupila v platnost dne 1. července 1985. Z členských států ji nepodepsaly pouze Chorvatská republika a Finská republika.

10 — Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii (Úř. věst. L 327, s. 27).

11 — Jedná se o trestní řízení č. 352/2008, 438/2009, 466/2009, 527/2009 a 463/2013.

III – Předběžné otázky

33. Za těchto okolností se Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Dochází k porušení unijního práva (čl. 267 odst. 2 SFEU ve spojení se článkem 94 jednacího řádu, článků 47 a 48 Listiny základních práv Evropské unie a dalších použitelných ustanovení), pokud soud, který předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, pokračuje po vydání rozhodnutí o předběžné otázce v řízení a vydá sám rozhodnutí ve věci samé, aniž se vyloučí z rozhodování? Důvod pro vyloučení by byl ten, že soud v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyjádřil předběžné stanovisko ve věci samé (tím, že považoval určitý skutkový stav za prokázaný a určité právní ustanovení za použitelné na tento skutkový stav).

Předběžná otázka je podána za předpokladu, že při určování skutkových okolností a použitelných právních předpisů za účelem předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce byla dodržena všechna procesněprávní ustanovení na ochranu práv účastníků řízení, tak aby mohli uvést důkazní prostředky a vyjádřit se.

2) V případě, že bude první předběžná otázka zodpovězena tak, že pokračování v řízení je v souladu s právem, dochází k porušení unijního práva, pokud:

a) soud vše, co konstatoval v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, zopakuje beze změn ve svém konečném rozhodnutí a ohledně těchto skutkových a právních závěrů odmítá provádět nové důkazy a vyslechnout účastníky řízení? Fakticky by soud prováděl nové důkazy a vyslechl účastníky řízení pouze k takovým otázkám, které nebyly v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce považovány za prokázané,

b) soud ke všem relevantním otázkám provede nové důkazy a vyslechne účastníky řízení, včetně otázek, ke kterým vyjádřil své stanovisko již v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, a ve svém konečném rozhodnutí vyjádří konečné stanovisko, které se opírá o všechny provedené důkazy a bylo vytvořeno po přezkoumání všech vyjádření účastníků řízení, nezávisle na tom, zda k tomuto provedení a přezkumu došlo před předložením žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, nebo po vydání rozhodnutí o ní?

3) Bude-li první otázka zodpovězena tak, že pokračování v řízení je slučitelné s unijním právem, je s unijním právem slučitelné, pokud se soud rozhodne nepokračovat v přezkumu věci, nýbrž se vyloučí z důvodu podjatosti, protože pokračování v řízení by bylo v rozporu s vnitrostátními právními předpisy, které poskytují větší míru ochrany zájmů účastníků řízení a spravedlnosti? Vyloučení přitom spočívá na tom, že:

a) předkládající soud v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyjádřil předběžné stanovisko k věci před vydáním konečného rozhodnutí, což je sice přípustné podle unijního práva, nikoli však podle vnitrostátních právních předpisů,

b) předkládající soud by přijal konečné stanovisko ve dvou právních aktech, a nikoli v jednom (vycházíme-li z toho, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce nepředstavuje předběžné, nýbrž konečné stanovisko), což je sice přípustné podle unijního práva, nikoli však podle vnitrostátních právních předpisů.“

34. Vyjádření předložily španělská a nizozemská vláda, jakož i Evropská komise.

35. Bohužel tak neučinili účastníci původního řízení ani bulharská vláda.

IV – Má analýza

36. Judikatura i právní teorie již dostatečně objasnily, že řízení o předběžné otázce je stěžejním bodem unijního soudního systému, jehož praktické naplnění je úkolem vnitrostátních soudů.

37. Jak uvedl Soudní dvůr v posudku č. 2/13¹², řízení o předběžné otázce má za cíl „prostřednictvím nastoleného dialogu mezi jednotlivými soudy, konkrétně mezi Soudním dvorem a soudy členských států[,] zajistit jednotný výklad unijního práva [...], čímž umožňuje zaručit jeho soudržnost, plný účinek a autonomii a v konečném důsledku i specifický charakter práva zavedeného Smlouvami“¹³.

38. Když Evropský soud pro lidská práva odsoudil ve svém rozsudku Dhabbi v. Itálie¹⁴ členský stát z důvodu, že vnitrostátní soud dostatečně neodůvodnil odmítnutí podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru, v souladu s již ustálenou judikaturou tím zdůraznil význam tohoto nástroje v Evropě a s konečnou platností potvrdil, že podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce představuje pravomoc vnitrostátního soudu, která je natolik zásadní, že ji tento soud nesmí vykonávat svévolně, jinak by porušil právo na spravedlivý proces.

A – K první otázce

39. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda článek 267 SFEU ve spojení s článkem 94 jednacího řádu a s články 47 a 48 Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu pravidlu, které ukládá předkládajícímu soudu povinnost vyloučit se z rozhodování ve věci v původním řízení, pokud uvedl v rámci své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vylíčení skutkového a právního rámce této věci, čímž nesplnil povinnost nestrannosti a porušil právo na presumpci nevinu.

40. Jak jsem již uvedl, Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) nemá žádné pochybnosti o výkladu výše uvedených ustanovení. Odpověď na tuto otázku totiž zcela zjevně vyplývá zaprvé z pravidel zakotvených v právních předpisech a v judikatuře, jimiž se již celá desetiletí řídí mechanismus řízení o předběžné otázce, a zadruhé z judikatury Evropského soudu pro lidská práva.

1. Pravidla týkající se obsahu žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, jež jsou zakotvena v právních předpisech a v judikatuře

41. Z ustálené judikatury lze vyvodit, že článek 267 SFEU zavádí postup úzké a přímé spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, díky němuž Soudní dvůr poskytuje vnitrostátním soudům výklad unijního práva, jenž je pro ně nezbytný k vyřešení sporů, které tyto soudy mají rozhodnout¹⁵. Cílem je zaručit přednost unijního práva a jednotný výklad jeho ustanovení ve všech členských státech.

12 — EU:C:2014:2454.

13 — Bod 176 a citovaná judikatura.

14 — Č. 17120/09. Italské orgány ve zmíněné věci žalobci, tuniskému státnímu příslušníku, nepřiznaly rodinný příspěvek s odůvodněním, že je vyhrazen pouze tuzemským a unijním státním příslušníkům. Žalobce před italskými soudy uvedl, že bylo vůči němu uplatněno rozdílné zacházení, a navrhl, aby byla Soudnímu dvoru položena předběžná otázka týkající se výkladu Evropsko-středomořské dohody zakládající přidružení mezi Evropským společenstvím a členskými státy na jedné straně a Tuniskou republikou na straně druhé (Ůř. věst. L 1998, L 97, s. 2), která zakazuje diskriminaci tuniských pracovníků v sociální oblasti. Tomuto návrhu nebylo vyhověno, neboť Corte suprema di cassazione (kasační soud, Itálie) jej zamítl, aniž podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Žalobce se tedy obrátil na Evropský soud pro lidská práva. Ten měl v této věci určit, zda bylo odmítnutí Corte suprema di cassazione podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru v rozporu s právem na spravedlivý proces. Na základě týchž úvah, jaké uplatnil i v předchozích obdobných věcech, Evropský soud pro lidská práva rozhodl v tom smyslu, že čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o lidských právech, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“), ukládá vnitrostátním soudům povinnost odůvodnit rozhodnutí, jimiž zamítají položení předběžné otázky, odkazem na použitelné právo (bod 31).

15 — Usnesení Abdallah (C-144/11, EU:C:2011:565, bod 9 a citovaná judikatura) a rozsudek FIRIN (C-107/13, EU:C:2014:151, bod 29 a citovaná judikatura).

42. V tomto dialogu mezi soudy jsou každému z účastníků vyhrazeny pravomoci, jež musí být vzájemně respektovány, ale současně i určité povinnosti. Znamená to, že tato soudní spolupráce „působí oběma směry“¹⁶. Zatímco Soudní dvůr musí učinit vše, aby předkládajícímu soudu pomohl správně vyložit a použít unijní právo zejména tím, že mu přizná tu nejširší možnost se na něj obrátit¹⁷, předkládající soud musí brát ohled na úkoly, jež Soudní dvůr v dané oblasti plní, a snažit se mu tedy poskytnout všechny informace a důkazy, aby mohl splnit svou funkci v souladu s cílem článku 267 SFEU.

43. Soudní dvůr tedy požaduje, aby žádost o rozhodnutí o předběžné otázce obsahovala stručné vylíčení rozhodných skutečností tak, jak byly zjištěny předkládajícím soudem, nebo alespoň vylíčení skutkových okolností, na kterých jsou otázky založeny. Kromě toho musí obsahovat znění vnitrostátních předpisů, jejichž použití přichází ve věci v původním řízení v úvahu, a případně příslušnou vnitrostátní judikaturu¹⁸.

44. A konečně musí předkládající soud uvést důvody, na základě kterých má pochybnosti o výkladu nebo platnosti určitých ustanovení unijního práva, jakož i vztah, který spatřuje mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými ve sporu v původním řízení. V tomto ohledu je třeba uvést, že dodržení výše uvedených požadavků posuzuje Soudní dvůr s přihlédnutím k povaze daného sporu. Soudní dvůr tak má za to, že „požadavky [týkající se obsahu žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce] lze splnit snáze, pokud je [daná] žádost [...] součástí kontextu, který již vešel dostatečně ve známost z důvodu obdobných žádostí, které jí předcházely“¹⁹. Přísnější je naproti tomu Soudní dvůr v případě, že se daná žádost týká sporu spadajícího do oblastí hospodářské soutěže a veřejných zakázek, v nichž bývají skutkové a právní okolnosti zpravidla velmi složité²⁰.

45. Tato pravomoc předkládajícího soudu je odůvodněna okolností, že tento soud je jediným, kdo má přímé povědomí o skutečnostech předcházejících sporu a kdo musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno²¹.

46. Kromě vylíčení skutkového a právního rámce Soudní dvůr dále požaduje, aby předkládající soud uvedl důvody, z nichž má za to, že je zodpovězení jeho otázek nutné nebo užitečné pro vyřešení sporu v původním řízení, pokud tyto důvody nevyplývají zcela jednoznačně ze spisu²².

47. Tyto poznatky jsou nezbytné k tomu, aby byl Soudní dvůr schopen podat užitečnou a spolehlivou odpověď na položenou otázku, s přihlédnutím ke všem skutkovým a právním okolnostem, jimiž se daný spor vyznačuje. Je přitom oprávněn ujistit se o tom, že skutkový předpoklad, na kterém je předběžná otázka založena, spadá skutečně do působnosti unijního práva, jakož i o tom, že je daná otázka relevantní a nemá hypotetickou povahu²³. Připomeňme si, že úkolem Soudního dvora je přispívat k výkonu spravedlnosti v členských státech a podávat užitečný a správný výklad unijního práva, a nikoliv poskytovat poradní stanoviska k obecným či hypotetickým otázkám. Soudní dvůr se tedy může vyslovit pouze k výkladu nebo platnosti unijního předpisu ve světle skutečností, jež mu uvede vnitrostátní soud²⁴.

16 — Jedná se o výraz, který použil generální advokát Wahl ve svém stanovisku předneseném ve věcech *Venturini a další* (C-159/12 až C-161/12, EU:C:2013:529, body 56 a násl.).

17 — Rozsudek *Elchinov* (C-173/09, EU:C:2010:581, bod 26 a citovaná judikatura).

18 — Usnesení *Debiasi* (C-560/11, EU:C:2012:802, bod 24 a citovaná judikatura) a rozsudek *Petru* (C-268/13, EU:C:2014:2271, bod 22). Viz rovněž usnesení *Abdallah* (C-144/11, EU:C:2011:565, bod 10 a citovaná judikatura).

19 — Usnesení 3D I (C-107/14, EU:C:2014:2117, bod 12).

20 — V oblasti práva hospodářské soutěže viz usnesení *Fontaine* (C-603/11, EU:C:2012:731, bod 15) a v oblasti veřejných zakázek rozsudek *Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ a další* (C-113/13, EU:C:2014:2440, body 47 a 48).

21 — Usnesení *Debiasi* (C-613/10, EU:C:2011:266, bod 20) a rozsudek *Gauweiler a další* (C-62/14, EU:C:2015:400, bod 24).

22 — Rozsudek *Foglia* (244/80, EU:C:1981:302, bod 17) a usnesení *Talasca* (C-19/14, EU:C:2014:2049, bod 28).

23 — Jako příklad viz rozsudek *Konstantinides* (C-475/11, EU:C:2013:542, bod 61) a usnesení *Mlamali* (C-257/13, EU:C:2013:763, bod 32 a citovaná judikatura) a *Szabó* (C-204/14, EU:C:2014:2220, body 22 a násl.).

24 — Usnesení *Talasca* (C-19/14, EU:C:2014:2049, bod 18 a citovaná judikatura) a rozsudek *Gauweiler a další* (C-62/14, EU:C:2015:400, bod 15).

48. Informace, které jsou obsaženy v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, mají ostatně zásadní význam pro vlády členských států a ostatní zúčastněné, neboť jim umožňují předložit písemná vyjádření v souladu s článkem 23 statutu Soudního dvora Evropské unie²⁵. Zúčastněným jsou totiž oznamována pouze předkládací rozhodnutí a neposkytuje se jim vnitrostátní spis, který byl Soudnímu dvoru případně předán předkládajícím soudem²⁶.

49. Je třeba poukázat na to, že Soudní dvůr nepožaduje, aby předkládající soud, než se obrátí na Soudní dvůr, přikročil ke všem skutkovým zjištěním i právním posouzením, která mu přísluší v rámci jeho soudního poslání²⁷.

50. Je pravda, že podle Soudního dvora může být za určitých okolností vhodné, aby byl skutkový stav ověřen a otázky týkající se čistě vnitrostátního práva vyřešeny již v okamžiku předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru. Současně však Soudní dvůr připouští, že je vylučně věcí vnitrostátního soudu, aby rozhodl, v jakém stadiu řízení má položit předběžnou otázku²⁸, neboť se zde jedná o aspekty týkající se procesní hospodárnosti a prospěšnosti, jejichž posouzení opět přísluší pouze předkládajícímu soudu. Předkládající soud je totiž jediným, kdo má přímé povědomí o skutkových okolnostech řízení a o argumentech jeho účastníků, a proto je nejpovolnějším k tomu, aby posoudil, v jakém stadiu řízení bude potřebovat, aby Soudní dvůr podal výklad unijního práva.

51. Tyto požadavky na obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce byly kodifikovány v článku 94 jednacího řádu Soudního dvora, „který má předkládající soud v rámci spolupráce zavedené článkem 267 SFEU znát a který je povinen *náležitě* dodržovat“²⁹.

52. Článek 94 jednacího řádu stanoví:

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce obsahuje kromě znění předběžných otázek položených Soudnímu dvoru:

- a) stručné vylíčení předmětu sporu, jakož i rozhodných skutečností tak, jak byly zjištěny předkládajícím soudem, nebo alespoň vylíčení skutkových okolností, na kterých jsou otázky založeny;
- b) znění vnitrostátních předpisů, jejichž použití přichází v projednávané věci v úvahu, a případně příslušnou vnitrostátní judikaturu;
- c) uvedení důvodů, na základě kterých má předkládající soud pochybnosti o výkladu nebo platnosti určitých ustanovení práva Unie, jakož i vztah, který spatřuje mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými ve sporu v původním řízení.“

53. Zatímco písmena a) a b) tohoto článku se týkají popisu skutkového a právního rámce, do něhož spadá věc, která je předložena Soudnímu dvoru, předmětem písmene c) tohoto článku je *stricto sensu* odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce³⁰.

25 — Usnesení Abdallah (C-144/11, EU:C:2011:565, bod 11 a citovaná judikatura).

26 — Usnesení 3D I (C-107/14, EU:C:2014:2117, bod 9). Viz rovněž rozsudek Pringle (C-370/12, EU:C:2012:756, bod 85 a citovaná judikatura) a usnesení D'Aniello a další (C-89/13, EU:C:2014:299, bod 17).

27 — Rozsudky Winner Wetten (C-409/06, EU:C:2010:503, bod 39) a VEBIC (C-439/08, EU:C:2010:739, bod 47).

28 — Viz zejména rozsudek Irish Creamery Milk Suppliers Association a další (36/80 a 71/80, EU:C:1981:62, body 6 a 7 a citovaná judikatura).

29 — Viz usnesení Talasca (C-19/14, EU:C:2014:2049, bod 21). Zvýraznění provedeno autorem tohoto stanoviska.

30 — Rozsudek Gullotta a Farmacia di Gullotta Davide & C. (C-497/12, EU:C:2015:436, bod 17).

54. Tyto požadavky jsou uvedeny i v doporučení Soudního dvora Evropské unie pro vnitrostátní soudy o zahajování řízení o předběžné otázce³¹. Z bodu 22 těchto doporučení, jež se týká formy a obsahu žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, vyplývá, že tato žádost musí „být zároveň dostatečně úplná a obsahovat všechny relevantní informace tak, aby bylo Soudnímu dvoru, jakož i zúčastněným, kteří jsou oprávněni předložit vyjádření, umožněno správně pochopit skutkový a právní rámec věci v původním řízení“.

55. Výše uvedený bod 22 připomíná článek 94 jednacího řádu, který se týká obsahu žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

56. Výše uvedenými poznatky může být případně prokázáno, že vylíčení skutkového a právního rámce věci v původním řízení je podstatnou, ne-li rozhodující součástí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce a jeho neexistence musí být považována za zjevný důvod nepřípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce³².

57. Kromě toho je třeba připomenout, že tyto procesní požadavky jsou uvedeny i v článku 1 protokolu č. 16 k EÚLP³³, a to v souvislosti s podáním žádosti o poradní stanovisko Evropskému soudu pro lidská práva. Zmíněný článek totiž stanoví, že vnitrostátní soudy musí svou žádost odůvodnit a poskytnout „relevantní informace o skutkovém a právním rámci projednávané věci“, a pokud tak neučiní, žádost o stanovisko může být zamítnuta.

58. Přestože výše uvedený protokol zatím nevstoupil v platnost, lze dospět k závěru, že nástroj poradního stanoviska, který má tento protokol zavést, je do značné míry inspirován fungováním řízení o předběžné otázce, což prokazuje, že řízení o předběžné otázce je zjevně uznáváno a jeho povahu ani fungování nelze zpochybnit.

59. S ohledem na výše uvedené poznatky je tedy namístě konstatovat, že pokud Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) uvedl v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal ve věci C-554/14, vylíčení skutkového a právního rámce této věci, dodržel tím pouze pravidla, jež určil unijní normotvůrce, jakož i Soudní dvůr v souvislosti s prováděním článku 267 SFEU.

60. Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) sice tímto postupem porušil ustanovení NPK, je však nutné na druhou stranu uvést, že tento postup je naprosto v souladu s vnitrostátními předpisy, jež upravují podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce bulharskými občanskoprávními a správními soudy.

61. Jak jsem totiž zmínil v úvodní části, v části VII kapitole 59 GPK jsou upřesněna veškerá procesní pravidla použitelná na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru.

62. Články 628 až 633 GPK provádějí do bulharského právního řádu podmínky a účinky žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané vnitrostátním soudem, zejména pak s ohledem na znění článku 267 SFEU a judikatury Soudního dvora.

63. Články 628 a 629 GPK upřesňují, za jakých podmínek jsou vnitrostátní soudy oprávněny či povinny obrátit se na Soudní dvůr podáním žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

64. Článek 630 GPK zavádí pravidla použitelná na obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

31 — Úř. věst. 2012, C 338, s. 1, dále jen „doporučení“.

32 — Viz zejména usnesení Debiasi (C-613/10, EU:C:2011:266) a rozsudek Gauweiler a další (C-62/14, EU:C:2015:400, bod 25).

33 — Protokol přijatý Výborem ministrů Rady Evropy dne 10. července 2013. Nástroj zavedený tímto protokolem umožní nejvyšším soudům států, které jsou smluvními stranami EÚLP, podávat Evropskému soudu pro lidská práva žádosti o poradní stanovisko k otázkám týkajícím se výkladu či uplatnění práv a svobod stanovených v EÚLP.

65. Odstavec 1 zmíněného článku převzal do značné míry pravidla uvedená v článku 94 jednacího řádu a v bodě 22 doporučení, neboť, jak jsem již uvedl, stanoví, že „[ž]ádost o rozhodnutí o předběžné otázce obsahuje popis skutkových okolností sporu, použitelné vnitrostátní právo, přesný odkaz na ustanovení nebo akt, u něhož je požadován výklad nebo posouzení platnosti, důvody, z nichž se předkládající soud domnívá, že podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je nezbytné pro správné vyřešení dané věci, jakož i znění předběžné otázky“.

66. Rád bych připomněl rovněž to, že i když jsou pravidla zakotvená v části VII kapitole 59 GPK v zásadě vyhrazena pouze pro účely občanskoprávních řízení, podle článku 144 správního řádu jsou použitelná i na řízení zahájená před správními soudy³⁴. Z právní teorie lze ostatně zřejmě vyvodit závěr, že tato pravidla jsou vzhledem ke své obecnější působnosti použitelná na jakékoli soudní řízení, přičemž zmíněná kapitola 59 představuje vnitrostátní právní základ, z něhož bulharské soudy vyjma Konstitutionen sad (ústavního soudu) vycházejí při podávání žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce³⁵.

67. Požadavky kladené na obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, které jsou stanoveny v článku 267 SFEU a v článku 94 jednacího řádu, jakož i v judikatuře Soudního dvora, jsou tedy od roku 2007, kdy Bulharská republika přistoupila k Evropské unii, součástí souboru právních nástrojů.

68. Okolnost, že řízení, které je dotčeno v původním řízení ve věci C-554/14, spadá do trestní oblasti, nemůže být považována za důvod k tomu, aby se mohl předkládající soud obejít bez jasného a dostatečného vylíčení skutkového a právního rámce této věci. Zmíněné pravidlo platí naopak tím spíše, neboť spory tohoto druhu mohou vést k přijetí opatření spojených se zbavením osobní svobody, která se opírají o vnitrostátní právní předpisy patřící mezi nejméně harmonizované předpisy v Unii a která vycházejí ze skutečností, jež je zapotřebí jasně osvětlit.

69. Vezmeme-li tedy v úvahu výše uvedené poznatky, rozdíl mezi pravidly, jimiž se řídí podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v řízeních v občanskoprávní a správní oblasti a jimiž se provádí podmínky stanovené v článku 267 SFEU a v článku 94 jednacího řádu, a dotčeným pravidlem použitelným na trestní řízení nelze považovat za odůvodněný ani za soudržný.

70. Domnívá-li se v projednávané věci státní zastupitelstvo v Sofii, že vylíčením skutkového a právního rámce ve věci C-554/14 porušil Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) právo být vyslyšen nestranným soudem, které je zakotveno v článku 47 Listiny, a právo na presumpci nevinu, které je stanoveny v článku 48 Listiny, takové obavy jsou zcela nepodložené.

71. Povinnost předkládajícího soudu odůvodnit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a uvést veškeré skutkové a právní okolnosti nezbytné k pochopení sporu nemůže narušit spravedlivý proces, nýbrž je jeho zárukou, samozřejmě v rozsahu, v němž jsou řádně splněny podmínky stanovené v článku 267 SFEU a v článku 94 jednacího řádu.

72. Pouhá okolnost, že Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) ve věci C-554/14 uvedl ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vylíčení skutkového a právního rámce, nepředstavuje ani důkaz podjatosti, v jehož důsledku by byl tento soud povinen se vyloučit z rozhodování, ani porušení zásady presumpce nevinu.

34 — Viz poznámka pod čarou 8 tohoto stanoviska.

35 — Viz bulharská zpráva Fartunova, M., op. cit., s. 147.

2. K povinnosti nestrannosti, jež náleží předkládajícímu soudu

73. Soudní dvůr i Evropský soud pro lidská práva měly v rámci své judikatury mnoho příležitostí definovat pojem „nestranný soud“, který je uveden v článku 47 Listiny a v čl. 6 odst. 1 EÚLP³⁶.

74. Soudní dvůr prohlásil, že nezávislost soudce, mezi jejíž aspekty patří právě nestrannost³⁷, představuje jedno z definičních kritérií „soudu“ ve smyslu článku 267 SFEU³⁸. Znamená to tedy, že nestrannost soudce musí být považována za podmínku podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

75. Předpokládá se, že soud je nestranný³⁹, což znamená, že neprojevuje podjatost ani osobní zaujatost⁴⁰.

76. Evropský soud pro lidská práva tak nestrannost soudu posuzuje na základě subjektivního postupu, jehož cílem je určit osobní přesvědčení soudce a hodnotit jeho chování, zejména projevuje-li ve věci podjatost nebo osobní zaujatost nebo jedná-li nepřátelsky⁴¹.

77. Z objektivnějšího pohledu lze ostatně za nestranný soud považovat takový soud, který má pouze jediný zájem na výsledku sporu, a sice zájem spočívající ve striktním použití právního předpisu⁴². Nezávisle na osobním chování soudce se tak nestranností rozumí neovlivnitelnost soudu vnějšími skutečnostmi a jeho neutralita ve vztahu k zájmům vzájemně se střetávajícím ve věci⁴³.

78. Aby bylo možné rozptýlit jakékoli legitimní pochybnosti jednotlivců a chránit pocit důvěry, který by měla nestrannost podle všeho vyvolávat (v souladu se rčením „*justice must not only be done, it must also be seen to be done*“⁴⁴), vyvolává požadavek nestrannosti přijetí pravidel, zejména pokud jde o složení orgánu, jmenování, funkční období, jakož i důvody pro zdržení se hlasování, vyloučení pro podjatost a odvolání jeho členů⁴⁵.

79. Případné porušení práva vyplývajícího z článku 47 Listiny není v projednávané věci důsledkem podmínek, jež jsou stanoveny v právních předpisech, nýbrž důsledkem jednání předkládajícího soudu.

80. Státní zastupitelstvo v Sofii má totiž za to, že okolnosti, jež byly uvedeny v rámci podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, postačují ke zpochybnění nestrannosti Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii), který má následně daný spor vyřešit.

81. Tím, že zmíněný soud uvedl v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal ve věci C-554/14, vylíčení skutkového a právního rámce zmíněné věci, vyjádřil „předběžné stanovisko“ již před zahájením porady ve věci. Podle článku 29 NPK jde o zvláštní případ „podjatosti“, v němž je předkládající soud povinen se vyloučit z rozhodování ve věci. Jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí v projednávané věci, do působnosti zmíněného článku spadá dokonce i byť jen zcela nevýznamné vyjádření soudu ohledně skutkových okolností věci nebo jejich právní kvalifikace a má vést k vyloučení soudu z rozhodování.

36 — V tomto ohledu viz pokyny k článku 6, které jsou dostupné na internetové adrese http://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_FRA.pdf.

37 — Rozsudek TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, bod 31 a citovaná judikatura).

38 — Rozsudek TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, bod 27).

39 — ESLP, *Le Compte, Van Leuven a De Meyere v. Belgie*, 23. června 1981, série A, č. 43, § 58.

40 — ESLP, *Wettstein v. Švýcarsko*, č. 33958/96, § 43, ESLP 2000-XII, a *Micallef v. Malta*, č. 17056/06, § 93, ESLP 2009.

41 — ESLP, *Buscemi v. Itálie*, č. 29569/95, § 67 a 68, ESLP 1999-VI.

42 — Rozsudek TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, bod 31 a citovaná judikatura).

43 — Rozsudek TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, bod 32 a citovaná judikatura).

44 — Spravedlnost musí být nejen konána, ale musí být i vidět, že konána je.

45 — Rozsudek TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, bod 32 a citovaná judikatura). Viz rovněž ESLP *Micallef v. Malta*, uvedený výše, § 98 a 99.

82. Takovéto obavy jsou však v projednávané věci zcela nepodložené.

83. Z ustálené judikatury Evropského soudu pro lidská práva vyplývá, že pouhá okolnost, že soud přijal určitá rozhodnutí dříve, než proběhlo řízení, nemůže sama o sobě odůvodnit pochybnosti ohledně nestrannosti tohoto soudu. Rozhodující význam má rozsah přijatých opatření⁴⁶. Přestože je podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru považováno za soudní rozhodnutí, nemění to nic na tom, že vylíčení skutkových a právních okolností dané věci v tomto rámci je pouhým konstatováním předkládajícího soudu, které kromě toho neprovádí žádnou právní kvalifikaci, na rozdíl od judikatury uvedené v bodě 8 předkládacího rozhodnutí v projednávané věci.

84. Je totiž zapotřebí uvést, že ve věci C-554/14 se bod 2 předkládacího rozhodnutí týká „skutkových okolností“, předmětem bodu 3 jsou „hmotněprávní předpisy použitelné na jiné otázky, než jaké jsou předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, které nicméně odůvodňují nezbytnost podání této žádosti Soudnímu dvoru“, a bod 4 se zabývá „hmotněprávními předpisy použitelnými na vyřešení právního problému dotčeného v původním řízení“.

85. Pozorné přezkoumání výše uvedených bodů přitom nenasvědčuje tomu, že by některý z těchto bodů dokládal jakoukoli podjatost či osobní zaujatost předkládajícího soudu.

86. Podrobnosti obsažené ve výše uvedeném nástinu prozrazují naopak hlubokou znalost spisu, která nemůže být podle mého mínění považována za důvod k tomu, aby byl tento soud podezříván ze zaujatosti. Dokonce, i kdyby zmíněný soud přistoupil k úvodnímu posouzení dostupných informací, Evropský soud pro lidská práva opakovaně rozhodl, že nelze mít za to, že by takové posouzení předjímalo konečné posouzení⁴⁷.

87. Z žádného z výše uvedených poznatků tedy nelze vyvodit závěr, že Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) tím, že ve svém předkládacím rozhodnutí vylíčil skutkový a právní rámec věci C-554/14, nesplnil svou povinnost nestrannosti, kterou mu ukládá článek 47 Listiny.

3. K dodržení práva na presumpci nevinny

88. I v tomto případě není případné porušení práva zaručeného článkem 48 Listiny důsledkem podmínek stanovených v právních předpisech, nýbrž důsledkem jednání předkládajícího soudu.

89. Jedná se tedy o to, zda lze v rámci vylíčení skutkového a právního rámce věci C-554/14 z odůvodnění uvedeného předkládajícím soudem vyvodit závěr, že tento soud shledává dotyčnou osobu vinnou ze spáchání soudně trestného činu, přestože její vina nebyla prokázána⁴⁸. Není sporu o tom, že pokud by předkládající soud předčasně vyjádřil takovýto názor, porušil by presumpci nevinny⁴⁹.

90. Ve zmíněné věci tomu tak nicméně není.

91. Právo každého obžalovaného na presumpci nevinny nemůže totiž uplatnit osoba, která byla, tak jako A. Ogňanov⁵⁰, prohlášena vinnou ze spáchání dotčeného soudně trestného činu⁵¹.

46 — ESLP, *Morel v. Francie*, č. 34130/96, § 45, ESLP 2000-VI.

47 — Tamtéž.

48 — Viz zejména ESLP, *Nerattini v. Řecko*, č. 43529/07, § 23.

49 — Viz zejména ESLP, *Garycki v. Polsko*, č. 14348/02, § 66, a *Nestak v. Slovensko*, č. 65559/01, § 88.

50 — Je totiž třeba připomenout, že A. Ogňanov byl již odsouzen k trestu odnětí svobody poté, co byl uznán vinným ze spáchání soudně trestných činů konstatovaných v rozsudku vydaném dánskými soudy.

51 — ESLP, *Phillips v. Spojené království*, č. 41087/98, § 35, ESLP 2001-VII.

92. V každém případě nelze ztrácet ze zřetele okolnost, že jediným cílem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podává předkládající soud, je domoci se správného výkladu unijního práva, přičemž otázka, zda musí být dotčená osoba na základě tohoto výkladu uznána nevinnou, či vinnou ze spáchání dotčených skutečností, spadá výlučně do individuálního posouzení učiněného tímto soudem.

93. S ohledem na výše uvedené úvahy mám za to, že pouhá okolnost, že Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) uvedl ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané ve věci C-554/14 vylíčení skutkového a právního rámce, nepředstavuje ani důkaz podjatosti, v jehož důsledku by byl tento soud povinen se vyloučit z rozhodování ve věci, ani porušení zásady presumpce neviny.

94. Pokud jsou totiž podmínky, které jsou stanoveny v článku 267 SFEU a v článku 94 jednacího řádu v souvislosti s podáním žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, řádně splněny, nemohou narušit ani nestrannost předkládajícího soudu zakotvenou v článku 47 Listiny, ani právo na presumpci neviny, které je stanoveno v článku 48 Listiny.

95. V této fázi mé analýzy je třeba konstatovat, že dotčené vnitrostátní pravidlo, v té podobě, jak jej vykládá Varchoven kasacionen sad (nejvyšší kasační soud), může bránit bulharským trestním soudům v pokládání předběžných otázek, pokud ne přímo od něj odrazovat, a narušovat tak výsady, jež těmto soudům přiznává článek 267 SFEU spolu s judikaturou Soudního dvora.

96. Pokud se totiž toto pravidlo uplatní, zmíněné soudy se musí nejen vyloučit z rozhodování, ale kromě toho se mohou stát předmětem kárných opatření, neboť v předkládacím rozhodnutí v souladu s podmínkami, jež stanoví článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu, uvedly vylíčení skutkového a právního rámce dané věci.

97. Dospěli jsme tím k absurdnímu a nelogickému závěru, že na soud, který podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle unijního práva, má být na základě vnitrostátních právních předpisů nahlíženo v tom smyslu, že porušil základní záruky účastníků řízení.

98. Je zjevné, že takové pravidlo je neslučitelné s požadavky, jež vycházejí přímo z podstaty unijního práva, neboť v důsledku snižuje účinnost unijního práva tím, že odrazuje bulharské trestní soudy od podávání žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru.

99. Zprvce v rozsudku Elchinov⁵², který se týkal žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané Administrativen sad Sofia-grad (městský správní soud v Sofii), Soudní dvůr připomněl, že vnitrostátní soudy musí mít co nejširší pravomoc používat unijní právo, přičemž jim článek 267 SFEU přiznává tu nejširší možnost obrátit se na Soudní dvůr, mají-li za to, že věc, kterou projednávají, vyvolává otázky vyžadující výklad či posouzení platnosti ustanovení unijního práva nezbytných pro vyřešení sporu, který jim byl předložen⁵³.

100. Soudní dvůr dospěl k názoru, že nesmí existovat žádné vnitrostátní procesní pravidlo, a to jakéhokoli druhu, jež by bránilo vnitrostátním soudům v tom, aby se obracely na Soudní dvůr, přičemž mimo jiné připomněl, že možnost položit předběžnou otázku je výsadou, kterou tyto soudy, jež rozhodují v prvním stupni, musí mít možnost uplatnit v jakémkoli okamžiku řízení⁵⁴.

52 — C-173/09, EU:C:2010:581.

53 — Bod 26 a citovaná judikatura.

54 — Rozsudek Elchinov (C-173/09, EU:C:2010:581, body 25 a 26 a citovaná judikatura).

101. Zadrugé bych rád uvedl, že Evropský soud pro lidská práva ve výše uvedeném rozsudku Dhahbi v. Itálie rozhodl, že existuje-li mechanismus podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, odmítnutí vnitrostátního soudu položit předběžnou otázku může za určitých okolností narušit zajištění spravedlnosti v průběhu řízení a způsobit porušení práva na spravedlivý proces, které je zakotveno v čl. 6 odst. 1 EÚLP. K témuž závěru dospěl v dané věci i Soudní dvůr, když konstatoval, že vnitrostátní soud odmítl podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru zcela svévolně a bez jakéhokoli odůvodnění.

102. Je-li vnitrostátní soudce nucen odmítnout podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce z důvodu, že mu hrozí nejen vyloučení se z rozhodování, nýbrž i kárné opatření vzhledem k tomu, že uvedl vyličení skutkového a právního rámce dané věci, zcela jistě se v takovém případě jedná o porušení článku 6 EÚLP.

103. Ve světle výše uvedených poznatků tedy nelze pochybovat o tom, že unijní právo, zejména pak článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu, brání takovému vnitrostátnímu pravidlu, jako je pravidlo dotčené v původním řízení, které by v případě svého zachování mohlo velmi vážně narušit mechanismus řízení o předběžné otázce, a potažmo i existující spolupráci mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, a ohrozilo by přednost unijního práva.

104. Navrhuji tedy Soudnímu dvoru, aby rozhodl, že článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu musí být vykládány v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu pravidlu, jako je pravidlo dotčené v původním řízení, které ukládá předkládajícímu soudu povinnost vyloučit se z rozhodování ve věci z důvodu, že v rámci své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce uvedl vyličení skutkového a právního rámce dané věci.

B – *Ke druhé otázce*

105. Podstatou druhé otázky Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) položené Soudnímu dvoru je, zda článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu brání tomu, aby předkládající soud poté, co již Soudní dvůr vydal rozsudek, znovu vyslechl účastníky řízení a provedl nové důkazy a na tomto základě změnil to, co konstatoval ve svém předkládacím rozhodnutí.

106. Z ustálené judikatury především vyplývá, že je pouze věcí vnitrostátního soudu rozhodnout, v jakém stadiu řízení má být Soudnímu dvoru položena předběžná otázka⁵⁵.

107. Soudní dvůr má sice za to, že za určitých okolností může být vhodné, aby byly otázky týkající se čistě vnitrostátního práva v okamžiku předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru vyřešeny⁵⁶, současně však připouští, že vnitrostátní soudy mohou tuto možnost využít v jakémkoli stadiu řízení, které považují za vhodný⁵⁷. Výběr okamžiku, v němž soud podá žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, se totiž řídí aspekty týkajícími se procesní hospodárnosti a prospěšnosti, jejichž posouzení přísluší pouze předkládajícímu soudu, neboť ten je jediným, kdo má přímé povědomí o skutkových okolnostech řízení a o argumentech jeho účastníků.

108. Odhlédneme-li nyní od výše uvedené judikatury, neexistuje žádné ustanovení unijního práva, které by zakazovalo, aby předkládající soud poté, co položil předběžnou otázku, změnil během přezkumu věci, kterou projednává, své posouzení příslušného skutkového a právního rámce.

55 — Viz zejména rozsudky Irish Creamery Milk Suppliers Association a další (36/80 a 71/80, EU:C:1981:62, bod 7) a Sibilio (C-157/11, EU:C:2012:148, bod 31 a citovaná judikatura).

56 — Rozsudek Melki a Abdeli (C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 41 a citovaná judikatura).

57 — Rozsudek Elchinov (C-173/09, EU:C:2010:581, bod 26 a citovaná judikatura).

109. Taková výsada vyplývá v praxi z institucionální a procesní autonomie členských států, což znamená, že Soudní dvůr není příslušný k tomu, aby rozhodoval o konkrétním použití vnitrostátních procesních pravidel.

110. Z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že je pouze věcí předkládajícího soudu, aby posoudil působnost vnitrostátních ustanovení a způsob, jakým mají být používána. Znamená to, že po vydání rozsudku Soudního dvora musí předkládající soud pokračovat v přezkumu věci v původním řízení, a to v souladu s vnitrostátními pravidly upravujícími organizační a procesní aspekty soudních řízení a při dodržení základních práv účastníků řízení.

111. Jedinou povinností, která náleží předkládajícímu soudu v této fázi řízení, je zajistit plnou účinnost výkladu unijního práva, který podal Soudní dvůr. Vzhledem k tomu, že na základě článku 267 SFEU Soudní dvůr nepodává poradní stanoviska, je totiž třeba odpovědi, jež poskytne předkládajícímu soudu, považovat za rozhodující a závazné pro účely výkladu unijního práva⁵⁸.

112. Ve světle výše uvedených poznatků je namístě odpovědět předkládajícímu soudu v tom smyslu, že článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu nebrání s ohledem na institucionální a procesní autonomii členských států tomu, aby předkládající soud poté, co již Soudní dvůr vydal rozsudek, znovu vyslechl účastníky řízení a provedl nové dokazování a aby následně změnil konstatování, k nimž dospěl ve svém předkládacím rozhodnutí, za předpokladu, že zajistí plný účinek výkladu unijního práva, který podal Soudní dvůr.

C – Ke třetí otázce

113. Podstatou třetí otázky, kterou předkládající soud položil pro případ, že by Soudní dvůr dospěl k závěru, že článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu brání takovému vnitrostátnímu pravidlu, jako je pravidlo dotčené v původním řízení, je, zda unijní právo brání tomu, aby se předkládající soud na základě dotčeného vnitrostátního pravidla rozhodl vyloučit se z rozhodování z důvodu, že toto pravidlo poskytuje větší míru ochrany základních práv účastníků řízení.

114. Jinými slovy, brání unijní právo tomu, aby předkládající soud použil vnitrostátní pravidlo, které je nicméně považováno za neslučitelné s unijním právem?

115. Na tuto otázku existuje pouze jediná odpověď. Předkládající soud je povinen upustit od používání takového pravidla.

116. Článek 280 SFEU stanoví, že „[r]ozsudky Soudního dvora [...] jsou vykonatelné“. Tato zásada je ostatně výslovně stanovena i v článku 633 GPK.

117. Z ustálené judikatury vyplývá, že rozsudkem, který Soudní dvůr vydá v řízení o předběžné otázce, je vnitrostátní soud vázán při řešení sporu v původním řízení, pokud jde o výklad dotčených ustanovení unijního práva⁵⁹. Jak jsem již uvedl v bodě 111 tohoto stanoviska, v rámci článku 267 SFEU Soudní dvůr nepodává poradní stanoviska.

118. Pokud bude mít Soudní dvůr za to, že článek 267 SFEU, jakožto přímo použitelné ustanovení, brání takovému vnitrostátnímu pravidlu, jako je pravidlo dotčené v původním řízení, bude vnitrostátní soud povinen upustit od používání tohoto vnitrostátního pravidla, a zajistil tak přednost, účinnost a jednotu unijního práva⁶⁰.

58 — Viz zejména rozsudek Kleinwort Benson (C-346/93, EU:C:1995:85, bod 24).

59 — Rozsudek Elchinov (C-173/09, EU:C:2010:581, body 29 a 30 a citovaná judikatura).

60 — Viz rozsudky Melki a Abdeli (C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 43 a citovaná judikatura) a Elchinov (C-173/09, EU:C:2010:581, bod 31 a citovaná judikatura).

V – Závěry

119. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby na otázky položené Sofijski gradski sad (městský soud v Sofii) odpověděl následovně:

- 1) Článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu musí být vykládány v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu pravidlu, jako je pravidlo dotčené ve věci v původním řízení, které ukládá předkládajícímu soudu povinnost vyloučit se z rozhodování ve věci, pokud v rámci své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Soudnímu dvoru, uvedl v souladu s podmínkami stanovenými ve výše uvedených ustanoveních vylíčení skutkového a právního rámce této věci.

S ohledem na zásadu stanovenou v článku 280 SFEU je předkládající soud povinen upustit od používání dotčeného vnitrostátního pravidla.

- 2) Článek 267 SFEU a článek 94 jednacího řádu Soudního dvora musí být vykládány v tom smyslu, že s ohledem na institucionální a procesní autonomii členských států nebrání tomu, aby předkládající soud poté, co již Soudní dvůr vydal rozsudek, znovu vyslechl účastníky řízení a provedl nové dokazování a následně změnil konstatování, k nimž dospěl ve svém předkládacím rozhodnutí, za předpokladu, že zajistí plný účinek výkladu unijního práva, který podal Soudní dvůr.